

Deșteaptă-te, române!

versuri Andrei Mureșanu

muzică Anton Pann

1. Deș - teap - tă - te, ro - mâ - ne, Din som - nul cel de
cum ori ni - cio - da - tă Să dăm do - vezi la
viți, mă - re - țe um - bre, Mi - hai, Ște - fan, Cor -
oți cu cru - cea-n frun - te! Căci oas - tea e creș -

moar - te În ca - re te-a - dăn - ci - ră bar -
lu - me Că-n as - te mâni mai cur - ge un
vi - ne, Ro - mâ - na na - ți - u - ne, ai
ti - nă, De - vi - za-i li - ber - ta - te și

ba - rii de ti - rani, bar - ba - rii de ti -
sân - ge de ro - man, un sân - ge de ro -
voș - tri stră - ne - poți, ai voș - tri stră - ne -
sco - pul ei prea - sfânt, și sco - pul ei prea -

rani! A - cum ori ni - cio - da - tă, cro - ieș - te-ți al - tă
man. Și că-n a noas - tre piep - turi păs - trăm cu fa - lă-un
poți. Cu bra - țe - le ar - ma - te, cu fo - cul vos - tru-n
sfânt. Mu - rim mai bi - ne-n lup - tă, cu glo - ri - e de -

soar - te, La ca - re să se-n - chi - ne și cru - zii tăi duș -
nu - me Tri - um - fă - tor în lup - te, un nu - me de Tra -
vi - ne, „Vi - a - ța-n li - ber - ta - te” ori moar - te!” stri - gă
pli - nă, De - cât să fim sclavi ia - răși în ve - chiul nost' pă -

mani, și cru - zii tăi duș - mani. 2.A -
un nu - me de Tra - ian. 3.Pri -
toți, ori moar - te stri - gă toți. 4.Pre -
mânt, în ve - chiul nost' pă - mânt!

Cuprins

		Prezentarea manualului / 6
		Recapitulare inițială / 8
		Evaluare inițială / 10
Competențe specifice	Unități de învățare	Lecții
1.1, 1.2, 1.3, 3.1	Unitatea 1 CÂNTUL VOCAL ȘI INSTRUMENTAL	L1. Respirație, emisie vocală, intonație / 12 L2. Păstrarea unei pulsații constante / 13 L3. Gesturi dirijorale. Tactare, pregătirea intrării, închideri de frază, diferențe dinamice / 14 L4. Elemente de tehnică instrumentală. Emisie, intonație, coordonare ritmică / 15 Recapitulare / 16 Evaluare / 18
1.1, 1.2, 2.3, 3.1, 3.2	Unitatea 2 ALTERAȚII ȘI FORMULE RITMICE	L1. Diezul și becarul / 20 L2. Bemolul și becarul / 22 L3. Sincopa / 24 L4. Contratimpul / 26 L5. Anacruza / 28 Recapitulare / 30 Evaluare / 32
1.1, 1.2, 1.3, 2.2, 3.1, 3.2	Unitatea 3 ELEMENTE DE MUZICĂ RELIGIOASĂ ȘI FOLCLOR	L1. Muzica religioasă / 34 L2. Tradiții și obiceiuri populare / 36 L3. Dansuri populare / 38 Proiect / 40 Recapitulare / 42 Evaluare / 44
1.1, 1.2, 2.1, 3.1, 3.2	Unitatea 4 INTERVALE MUZICALE	L1. Prima și octava / 46 L2. Secunda / 48 L3. Terța / 50 L4. Cvarta și cvinta / 52 L5. Sexta și septima / 54 Recapitulare / 56 Evaluare / 58
1.1, 1.3, 2.2, 3.1	Unitatea 5 ORGANIZĂRI SONORE MODALE ȘI TONALE	L1. Moduri de două-cinci sunete / 60 L2. Gama Do major / 62 L3. Gama la minor / 63 L4. Gama Sol major / 65 L5. Gama mi minor / 66 L6. Gama Fa major / 68 L7. Gama re minor / 69 Investigație / 71 Recapitulare / 72 Evaluare / 74
1.1, 1.2, 1.3, 2.4, 3.1, 3.2	Unitatea 6 PROCEDEE COMONISTICE ȘI FORME MUZICALE	L1. Procedee componistice simple / 76 L2. Forme muzicale mono-, bi- și tripartite mici (A, AB, ABA) / 78 L3. Miniatura instrumentală / 80 L4. Suita - gen muzical / 82 Recapitulare / 84 Evaluare / 86
1.1, 1.3, 3.1, 3.2	Unitatea 7 ELEMENTE DE INTERDISCIPLINARITATE	L1. Muzica și istoria / 88 L2. Muzica și literatura / 90 L3. Muzica și tehnologia informației / 92 Recapitulare / Evaluare / 93
		Recapitulare finală / 94 Evaluare finală / 95 Răspunsuri la evaluări / Dicționar / 96

Metode complementare de evaluare

Portofoliu - pagina 14
Fișă de observare - pagina 18

Portofoliu - paginile 21, 23, 27
Fișă de observare - pagina 32

Portofoliu - paginile 37, 39
Proiect - paginile 40-41
Fișă de observare - pagina 44

Portofoliu - paginile 47, 49, 51
Fișă de observare - pagina 58

Portofoliu - paginile 61, 73
Investigație - pagina 71
Fișă de observare - pagina 74

Portofoliu - paginile 77, 83, 84
Fișă de observare - pagina 86

Portofoliu - paginile 89, 91, 92
Fișă de observare - pagina 93

Parcurgerea acestui manual te va ajuta să dobândești cunoștințe, să îți formezi abilități și valori care să te ghideze în viață.

Vei dobândi următoarele *competențe*:

1
Exprimarea unor idei, sentimente, atitudini, prin interpretarea unor lucrări muzicale

1.1 Interpretarea vocală a unor piese monodice și pe 2 voci

1.2 Interpretarea unor piese simple instrumentale

1.3 Asocierea structurii și a mesajului muzical cu gesturi și imagini adecvate

2
Operarea cu elemente de scris-citit și limbaj muzical

2.1 Operarea cu intervalele simple

2.2 Utilizarea unor tonalități și a unor moduri

2.3 Operarea cu diverse formule ritmice

2.4 Observarea unor procedee componistice

3
Aprecierea lucrărilor muzicale, inclusiv a conținutului lor afectiv, atitudinal și ideatic

3.1 Perceperea unor noțiuni muzicale prin audiție direcționată

3.2 Explorarea relației muzicii cu celelalte arte

Ghid de utilizare a manualului tipărit și digital

Manualul este organizat în unități de învățare. Fiecare unitate cuprinde lecții de predare și învățare și se încheie cu o lecție de recapitulare și o autoevaluare. Manualul are o structură inedită și modernă, care permite studierea educației muzicale cu metode de investigație specifice. Pornind de la textul lecției, manualul tipărit și cel digital oferă o selecție de documente foto și video care reproduc cât mai fidel și clar elemente muzicale relevante pentru lecția respectivă (compozitori, informații despre aceștia, elemente grafice muzicale, cântece, citate ale unor filozofi sau muzicieni etc.).

Manualul tău respectă reglementările din *programa școlară* aprobată de Ministerul Educației pentru disciplina *Educație muzicală*, clasa a VI-a.

Descoperă în **manualul digital** activități multimedia interactive de învățare (AMII) legate de tema lecției. Acestea sunt evidențiate în varianta digitală și în cea tipărită prin simbolurile următoare:

Lecțiile includ secțiuni precum:

- **Aplică** • **Exersează** • **Observă și descoperă**
- **Reține** • **Audiază** • **Portofoliu**
- **Amintește-ți** • **Joc muzical** • **Știi că ...?**

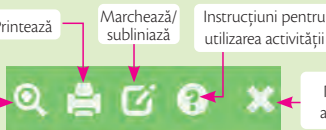

AMII STATICE

Cântece pe portativ, ce pot fi interpretate la pian

Mărește/
micșorează
imaginea

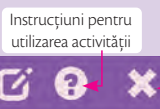
Părăsește
activitatea

AMII ANIMATE

Urmărești **materiale audio/video** despre subiectul lecției.

Marchează/
subliniază

Părăsește
activitatea

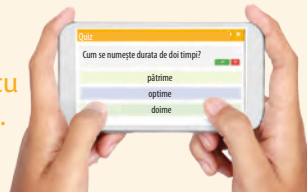
Start/
pauză

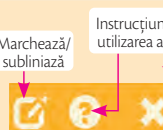
Stop

AMII INTERACTIVE

Te autoevaluezi
rapid prin **teste cu
verificare inclusă.**

Marchează/
subliniază

Părăsește
activitatea

Validează
activitatea

Reia
activitatea

Acasă Ajutor OK Activități digitale

De-a prinselea Dimitrie Cuclin

1. A - nii zboa - ră, vrei nu vrei, Ca un stol de po - rum - bei,
2. Și vom prin - de ne - gre - șit, Vi - i - to - rul fe - ri - cit

U - nu doi, doi și trei, Ha - a prin - se - lea
doi și trei, prin - se - lea

Folosești **unelte de adnotare** pentru sublinieri, încercuiri etc.

Gama re minor natural

Observă și descoperă
După modelul gamei la minor natural, scrie o gamă minoră naturală care să înceapă de pe nota muzicală re. Respectă locul semitonurilor în gamă.

Reține
Gama **re minor natural** începe pe nota muzicală **re** și se termină cu repetarea acestei note la octavă. Pentru a respecta structura unei game minore, este necesară alterarea unei game minore a notei muzicale și alterarea acesteia va fi scrisă la început de portativ, începând cu re și va forma **armura tonală** mi. Armura **fa major** și **re minor** sunt relative deoarece au același material sonor, dar se deosebesc prin tonică.

Aplică
Cântă în urcare și în coborâre gama și arpeggiul tonalității re minor natural.

Exersează
Cântă arpeggiul gamei re minor. Solfegează și interpretează fragmentul din cântecul de mai jos. Analizează fragmentul muzical împreună cu colegii. Ce emoții îți trezește?

Luncile s-au deșteptat
Timotei Popovici

Lun - ci - le s-au deș - tep - tat, Foa - ie ver - de de bu - jor
Scum - pă hai - nă - au îm - bră - cat, Foa - ie ver - de de bu - jor.

C-a so - sit pe-al nos - tru plai, Cra - iul zi - le - lor de mai.
Foa - ie ver - de de bu - jor, Foa - ie ver - de de bu - jor.

Poți cânta, la pianul digital, melodiile din manual. Vei avea la dispoziție 25 de sunete, trei timbruri instrumentale redade, precum și un buton pentru instrucțiuni (Ajutor).

U2 Evaluare

ALTERAȚII FORMULE RITMICE

I. Alege varianta corectă de răspuns, după model.

Sincoapa este:
 a. o formulă metodică;
 b. o formulă ritmică;
 c. un semn grafic.

2. Alterația este semnul grafic care:
 a. modifică valoarea unei note;
 b. modifică înălțimea sunetului muzical;
 c. modifică intensitatea sunetului.

3. Semnula este semnul grafic care:
 a. lungeste durata sunetului muzical;
 b. coboară înălțimea sunetului muzical;
 c. ambele variante sunt corecte.

4. Anacruza este:
 a. o formulă metodică;
 b. o formulă ritmică;
 c. o alterație.

5. Diezul este semnul grafic care:
 a. coboară înălțimea sunetului muzical;
 b. anulează un sunet important;
 c. anulează efectul diezului sau al bemolului.

6. Becarul este semnul grafic care:
 a. legarea valorilor accentuate cu cele neaccentuate;
 b. legarea timpilor accentuați de cei neaccentuați;
 c. legarea unei valori accentuate cu valoarea reaccentuată precedentă, având sunete de aceeași înălțime.

7. Sincoapa se obține prin:
 a. înlocuirea sunetelor accentuate cu pauze;
 b. legarea timpilor accentuați de cei neaccentuați;
 c. legarea unei valori accentuate cu valoarea reaccentuată precedentă, având sunete de aceeași înălțime.

8. Sincoapa, contratimpul și anacruza se pot forma pe timp și pe:
 a. note ritmice;
 b. simboluri;
 c. ambele variante sunt corecte.

II. Găsește patru termeni muzicali în aritmul gălărit și scrie definițiile lor.

A	C	D	F	T	R	B	G	J	H	I	L	K
J	H	A	B	W	S	D	B	S	R	V	Z	
B	I	G	N	E	F	X	Y	E	M	I	L	A
R	T	S	A	M	B	I	A	C	Z	S	F	H
A	E	L	C	O	N	T	R	A	C	Z	S	F
A	B	M	R	I	T	I	M	I	R	E	N	E
X	U	V	U	J	L	E	T	I	A	C	L	J
D	I	E	Z	S	H	E	M	R	V	O	M	
X	G	A	T	I	L	A	H	P	O	V		
S	C	D	B	H	T	I	F	G	W	A	I	E
L	J	O	I	K	F	T	N	D	B	B	E	F

III. Improvizază un exercițiu ritmic în care să se regăsească de câte două ori cele două formule ritmice învățate: sincoapa și contratimpul.

Punctaj	Item I	Item II	Item III
4 p.	8 răspunsuri corecte		
3 p.	6 răspunsuri corecte		
2 p.	4 răspunsuri corecte	4 răspunsuri corecte	4 răspunsuri corecte
1 p.	2 răspunsuri corecte	2 răspunsuri corecte	2 răspunsuri corecte
Autoevaluare: 4 + 2 + 2 + 2 (din oficiu) = 10			

Completază și gândește la portofoliu!

Evaluare

Pentru a te ajuta să îți monitorizezi progresul, manualul include și alte instrumente, cum ar fi teste de autoevaluare distribuite unitar pe parcursul său. Temele pentru portofoliu și testele sunt gândite să includă întrebări care fac referire la **viața de zi cu zi**, iar fiecare metodă de (auto)evaluare propusă vine însoțită de un **model sau o indicație de rezolvare**. Descarcă din manualul digital Fișa de observare, pentru a aprecia progresul tău și pe cel al colegilor tăi.

Fișă de observare U2

Alteratii și formulele ritmice

Citește cu atenție fiecare afirmație. În funcție de aprecierea ta, bifează una dintre cele trei casete.

Său ce este o formulă ritmică?
Cunosci alterațiile?
Său să folosești corespunzător semnele de alterație și altele elemente ale limbajului muzical?

Chestiune	Răspunsul meu este:		
	Foarte bine	Bine	Satisfactor
Său ce este o formulă ritmică?	☐	☐	☐
Cunosci alterațiile?	☐	☐	☐
Său să folosești corespunzător semnele de alterație și altele elemente ale limbajului muzical?	☐	☐	☐

Recapitulare inițială

I. Notele muzicale

Să ne amintim notele muzicale învățate în clasele anterioare.

II. Valorile de note și pauze

Să ne amintim cum sunt reprezentate în muzică sunetul muzical și tăcerea (pauza).

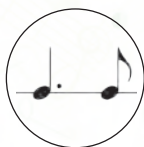
REPREZENTAREA GRAFICĂ A VALORILOR DE NOTE ȘI PAUZE

Valoarea duratei	Semnul grafic al sunetului	Semnul grafic al pauzei
notă întregă		
doime		
doime cu punct		
pătrime		
pătrime cu punct		
optime		
optime cu punct		
șaisprezecime		

III. Legato de prelungire și legato de expresie

Punctul așezat în partea dreaptă a notei muzicale prelungeste durata acesteia cu jumătate din valoarea ei și se numește *punct de prelungire*.

Legato de prelungire este semnul grafic care unește două note muzicale de aceeași înălțime.

Transcrie exercițiul ritmic în caiet. Folosește în locul valorilor de note cu punct, *legato de prelungire*.

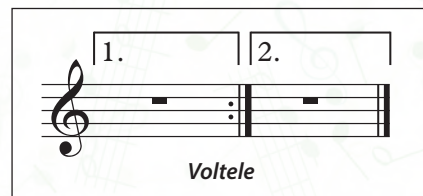

Legato de expresie este semnul grafic care leagă două sau mai multe note muzicale cu înălțimi diferite. Acesta ne arată când se cântă două sau mai multe sunete pe o singură silabă sau ne ajută să știm când putem respira în timpul interpretării.

IV. Barele de repetiție și voltele

Amintește-ți din clasele anterioare cum se scriu barele de repetiție și voltele.

V. Nuanțele

Amintește-ți denumirea nuanțelor în muzică, prescurtările și semnele grafice prin care acestea sunt reprezentate.

Nuanța	Denumirea în muzică	Prescurtare
foarte încet	pianissimo	<i>pp</i>
încet	piano	<i>p</i>
potrivit de tare	mezzoforte	<i>mf</i>
tare	forte	<i>f</i>
foarte tare	fortissimo	<i>ff</i>
creșterea treptată a intensității	crescendo	<i>cresc. sau</i> <
descreșterea treptată a intensității	decrescendo	<i>decresc. sau</i> >

VI. Tempoul

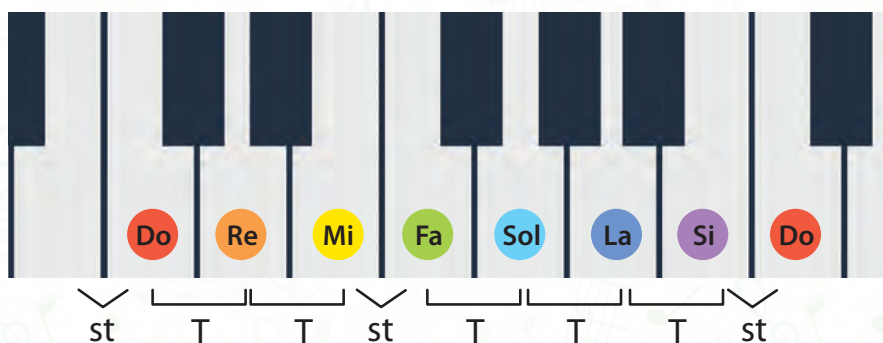
Amintește-ți termenii de mișcare folosiți în muzică. Denumirile acestora provin din limba italiană.

Mișcări rare		Mișcări mijlocii		Mișcări repezi	
Limba italiană	Limba română	Limba italiană	Limba română	Limba italiană	Limba română
Largo	Foarte rar	Andante	Potrivit de rar	Allegro	Repede
Lento	Lent	Moderato	Potrivit	Vivace	lute
Adagio	Liniștit, așezat	Allegretto	Repejor	Presto	Foarte repede

VII. Tonul și semitonul

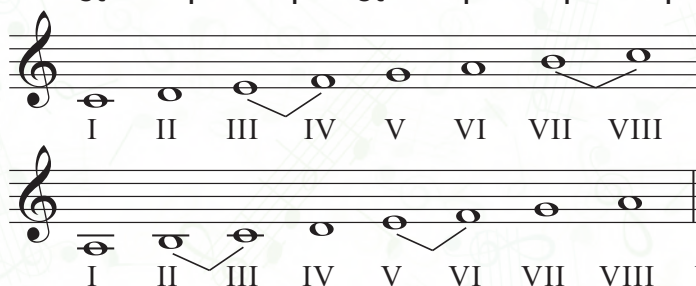
Semitonul este cel mai mic raport de înălțime dintre două sunete alăturate ale scării muzicale și se notează cu **st**.

Tonul este raportul de înălțime dintre două sunete alăturate, egal cu însumarea a două semitonuri, și se notează cu **T**.

VIII. Gamele Do major și la minor

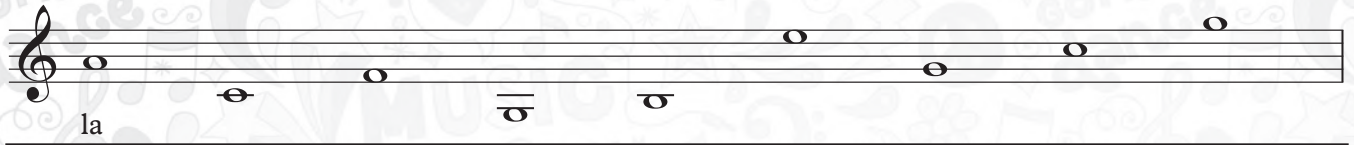
Intonează gamele *Do major* și *la minor* în urcare și în coborâre. Găsește asemănările și deosebirile dintre cele două game.

Evaluare inițială

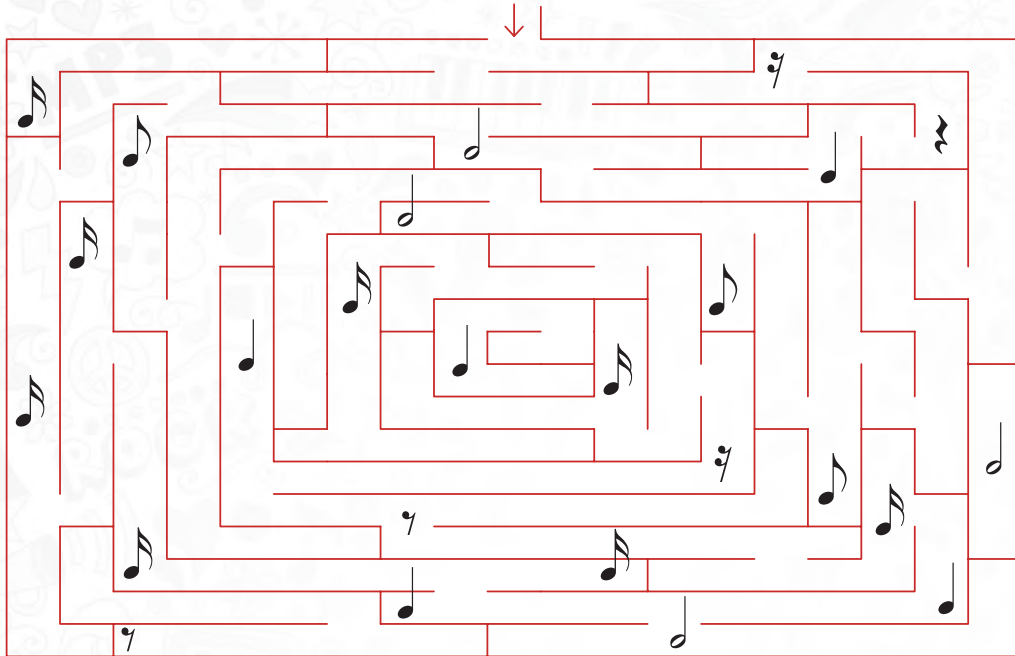
I. **Transcrie** în caiet portativul de mai jos. Scrie sub portativ denumirea notelor muzicale.

2 p.

II. **Adună** toate duratele pe care le întâlnești în drumul spre ieșirea din labirint. Formează cu ele un exercițiu ritmic în măsura de $\frac{3}{4}$ alcătuit din patru măsuri.

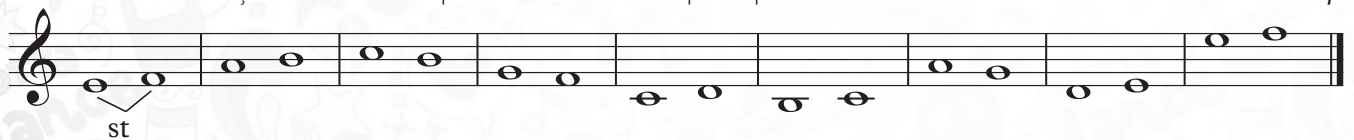
2 p.

III. **Transcrie** portativul în caiet.

Notează tonurile și semitonurile după modelul de la începutul portativului.

2 p.

IV. **Completează** următoarele enunțuri, după model.

2 p.

- Termenul italian pentru a cânta foarte repede este Presto. (model)
- Termenul italian pentru foarte încet este _____.
- Gama este _____.
- În gama Do major semitonurile se află între treptele _____ și _____.
- Scrie prescurtarea termenului crescendo _____.

Punctaj	Item I	Item II	Item III	Item IV
2 p.	8 răspunsuri corecte	4 răspunsuri corecte	8 răspunsuri corecte	4 răspunsuri corecte
1 p.	4 răspunsuri corecte	2 răspunsuri corecte	4 răspunsuri corecte	2 răspunsuri corecte

Autoevaluare 2 + 2 + 2 + 2 + 2 (din oficiu) = 10

Unitatea 1

Cântul vocal și instrumental

Competențe generale și specifice

1. Exprimarea unor idei, sentimente, atitudini, prin interpretarea unor lucrări muzicale

1.1. Interpretarea vocală a unor piese monodice și pe 2 voci

1.2. Interpretarea unor piese simple instrumentale

1.3. Asocierea structurii și a mesajului muzical cu gesturi și imagini adecvate

3. Aprecierea lucrărilor muzicale, inclusiv a conținutului lor afectiv, atitudinal și ideatic

3.1. Perceperea unor noțiuni muzicale prin audiție direcționată

U₁ Respirație, emisie vocală, intonație

Exerciții de încălzire a vocii

1. **Exercițiile de respirație** te ajută să înveți să respiri corect în momentul cântatului.

- Imaginează-ți că îți este somn. Cască puternic și conștientizează pe unde trece aerul pe care îl inspiri.
- Oftează adânc și conștientizează în ce parte a corpului tău ajunge aerul inspirat.

2. **Vocalizele** sunt exerciții care te ajută la emisia corectă a sunetelor, la pronunția corectă a vocalelor și a consoanelor și la încălzirea aparatului fonator, mai precis la pregătirea lui pentru cântat. Pe parcursul întregului an, vei avea posibilitatea să te familiarizezi cu astfel de exerciții.

a. Vocaliză pentru emiterea corectă a sunetelor

ma, me, mi, mo, mu

b. Vocaliză pentru dicție corectă

ma, ma, ma, ma, ma
ra, ra, ra, ra, ra
nat, nat, nat, nat, nat

c. Vocaliză pentru sincronizarea cântării în grup

m

d. Vocaliză pentru frazare

mi, e, a, o, u

Esențial pentru voce este cum ai grijă de ea: evită băuturile reci sau fierbinți, ferește-te de statul în frig și evită să vorbești tare sau în șoaptă. La fel de mult contează cum anume o antrenezi. Cu o voce lucrată atent, poți face inclusiv o carieră în radio, voice-over și chiar dublaj de desene animate. După ce ai inclus exercițiile de dicție în rutina ta zilnică, ai putea urma și un curs de voice-over.

Aplică!

1. Intonează cântecul de mai jos fiind atent la respirație, poziția corpului, calitățile vocale de care dispui:

Hai să-ntindem hora mare

Hai să-n-tin-dem ho - ra ma - re, Mai a - ici și mai co - lea,
Mai a - proa - pe de ho - ta - re Să cu-prin-dem gra - ni - ța.

- Noi suntem ai României, noi suntem și frați uniți,
Și pe câmp de bătălie vom lupta nebiruiți.
- Nu ne-nspăimântează moartea, noi suntem nemuritori,
Moartea-i sfântă dacă soarta ne va-ncorona cu flori.
- Pentru un picurel de sânge, nu ne vom înspăimânta,
Frații noștrii ne vor plânge, țara nu ne va uita.
- Așa este tot românul, de când este pe pământ,
A luptat pentru dreptate și pentru pământul sfânt.

2. Discută cu colegii despre importanța cântatului vocal și despre beneficiile muzicii asupra stării de bine.

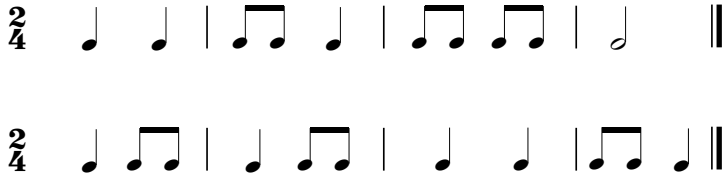
Păstrarea unei pulsații constante

Observă și descoperă

Așa cum bătăile inimii dau naștere pulsului, tot așa timpii accentuați ai unui cântec dau naștere pulsațiilor. Măsoară-ți pulsul presând ușor pe încheietura mâinii sau în zona inimii, apoi execută următorul fragment ritmic, lovind ușor cu degetul în masă. Aceste două acțiuni au la bază pulsul și pulsația.

Aplică!

1. Tactează următorul exercițiu, încercând să păstrezi o pulsație constantă.

2. Instalează aplicația gratuită pentru măsurarea timpilor în muzică (Metronome Beats, Metronome Plus sau altele) și încearcă să simți pulsația.

3. Folosind una din aplicațiile menționate pentru menținerea unei pulsații constante, intonează cântecul de mai jos, mărirind sau micșorând viteza pulsațiilor. Descrie care este viteza la care ai reușit să intonezi cântecul cât mai corect.

Foaie verde lămâiță

Foa - ie ver-de lă - mâ - i - ță, Lă - mâ - i - ță și-o cră - i - ță,

Refren
Ș-ai - de mân-dru-țo, ș-ai - de mân-dro, Ș-ai-de mân - dru - țo, mân - dra mea.

2. Paște calul lui Gheorghită,
Priponit de-o garofiță

3. Garofița s-a uscat,
Calul lui Gheorghe-a scăpat

4. Aleargă Gheorghit'-aleargă,
Că ți-a scăpat calu-n iarbă

Refren:

Refren:

Refren:

4. Realizați în echipă următorul exercițiu ritmic.

Știi că ...?

Aproape toți muzicienii profesioniști exersează folosind metronomul – un instrument care ajută la menținerea în permanență a tempoului (împiedică accelerarea sau încetinirea acestuia).

Metronomul este folosit de muzicieni pentru păstrarea tempoului potrivit în timp ce cântă și de compozitori pentru a marca tempoul la care o piesă muzicală trebuie interpretată. A fost patentat de inventatorul german Johann Nepomuk Mälzel, la începutul secolului al XIX-lea.

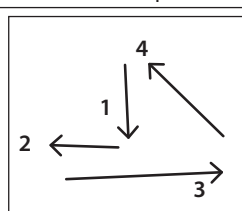
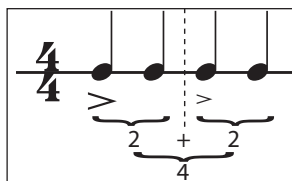
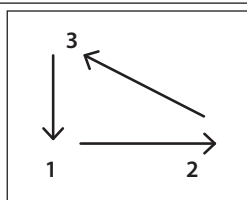
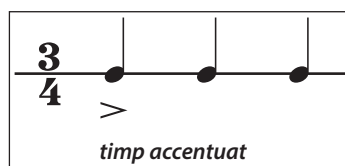
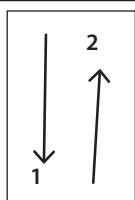
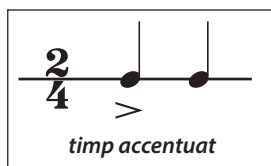
Gesturi dirijorale

Tactare, pregătirea intrării, închideri de frază, diferențe dinamice

Observă și descoperă

Ce crezi că face personajul din imagine?

1. Amintește-ți cum se tacează măsurile de $\frac{2}{4}$, de $\frac{3}{4}$ și de $\frac{4}{4}$.

Reține

Cuvântul „dirijor” provine de la verbul francez *diriger*, a direcționa, a conduce, a îndrepta. În limba engleză, șeful orchestrei este numit *conductor*. Dirijorul conduce muzical membrii unui cor sau ai unei orchestre pentru a da viață unei partituri. El le indică timpii, ritmica și dinamica din piesa muzicală. Dirijorul asigură prin gesturile lui, gesturi legate direct de practica muzicală, legătura dintre compoziție, respectiv compozitor, și publicul meloman.

Aplică!

Intonează împreună cu colegii piesa următoare. Acceptă provocarea și fii dirijorul corului clasei. Dirijează-i pe colegii tăi, încercând să respecti indicațiile de tempo.

Dorulețul Ioan D. Chirescu

Allegretto

Frun - zu - li - ță, frun - za mea — Do - ru - leț, do - ru - le - țu - le, —
 Du pă - du - rii, du în zbor,

Vân - tul când te-o le - gă - na — Do - ru - leț, do - ru - le - țu - le —
 Cân - te - cul — de drag și dor

Do - ru - leț, do - ru - leț, do - ru - le - țu - le, Do - ru - leț, do - ru - le - țu - le, I - ha!

Do - ru - leț, do - ru - leț, do - ru - le - țu - le, Do - ru - leț, do - ru - le - țu - le. —

Portofoliu

Alege unul din următorii dirijori și realizează o fișă pe care să o prezinți colegilor:
 Herbert von Karajan, Leonard Bernstein, Sergiu Celibidache.

Elemente de tehnică instrumentală

Emisie, intonație, coordonare ritmică

Amintește-ți care este poziția optimă pentru a cânta corect la pian.

Cântă la pian cu mâna dreaptă *Au clair de la lune (Sub clar de lună)*. În manualul digital poți cânta melodia folosind tastatura computerului. Încearcă!

Musical notation for 'Au clair de la lune' in 4/4 time. The melody is written on a single staff with treble clef. Fingerings are indicated above each note: 3, 3, 3, 4, 5, 4, 3, 5, 4, 4, 3. The piece ends with a double bar line.

Privește imaginea din partea dreaptă sus a paginii pentru a observa poziția corectă de cântat la blockflöte. Urmărește în manualul digital secvența video care îți arată cum să cânți. Folosește indicațiile date despre orificiile pe care trebuie să le acoperi cu degetele pentru a reda fragmentul din portativul de mai jos.

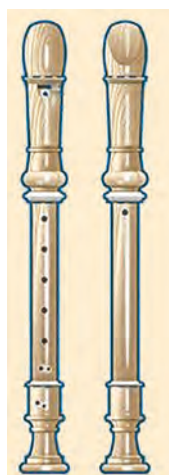

Diagram showing fingerings for notes DO₁, RE₁, MI₁, FA₁, SOL₁, LA₁, SI₁, and DO₂ on a recorder. Red dots indicate fingerings for the right hand, blue dots for the left hand. Open circles indicate open holes, and closed circles indicate covered holes.

Legendă:

- orificii acoperite cu mâna dreaptă
- orificii neacoperite
- orificii acoperite cu mâna stângă
- orificii neacoperite

Musical notation for a fragment of the recorder piece, written on a single staff with treble clef and 4/4 time signature. The melody consists of quarter notes: C4, D4, E4, F4, G4, A4, B4, C5.

U₁ Recapitulare

I. Intonează următoarele cântece individual, dar și cu colegii. Alcătuieste un trio și intonează canonul.

Canon

W. A. Mozart

Allegro

A B C

Soa - re de va - ră A - dă - ne ia - ră Flu - turi de a - ur, flori pe col - nic.
 A - dă - n gră - di - nă Zum - zet de - al - bi - nă, Chea - mă - n dum - bra - vă cu - cul voi - nic.
 Jo - cul să - n - tin - dem, Flu - turi să prin - dem Și că - tre ti - ne drum să le dăm.

Pitpalacul

Versuri: M. Budu

Muzica: Nicolae Oancea

Voi
mp

1. Cîn - tă pit - pa - la - cul, cîn - tă, di - mi - nea - ța - n zori,
 2. Cîn - tă pit - pa - la - cul, cîn - tă zi - ua la nă - miaz,
 3. Sea - ra cîn - tă ia - răși, cîn - tă, a - nun - țând de zor

Voi
mp

Deș - tep - țând la lu - cru ta - tă și fe - ciori. **f** Refren Pit - pa -
 Ve - se - lind co - sa - șii ce fac ma - re haz.
 Pe bo - ieri să de - ie pla - ta la fe - ciori.

lac, — pit - pa - lac, — pit - pa - lac, pit - pa - lac, pic, pic, — Pit - pa pic. —

1. *p* 2.

II. Folosește percuția corporală sau unul dintre instrumentele studiate la oră pentru a acompania cântecele de mai sus.

Recapitulare

III. Cântă în duet cu un coleg vocalizele pe care le-ai studiat în lecțiile trecute.

IV. Alege unul din cântecele de mai sus și dirijează-l în fața clasei.

V. Intonează cântecul următor. Melodia se poate cânta în dialog sau în canon împreună cu unul dintre colegi. Dezbate în clasă impresia sonoră pe care ți-o lasă fiecare parte a cântecului. Argumentează. Asociază două imagini preferate cu cele două părți ale cântecului.

Vesel dacă vrei să fii

Muzică și text: Lăcrămioara Ana Pauliuc

Musical score for 'Veseli dacă vrei să fii' in 2/4 time. Part A: Ve-sel da-că vrei să fii, În ma-jor se cân-tă, Ve-se-li - a e în toi, Cân-te-cul te-a - ju - tă. Part B: Me-lan-co-lic da-că vrei, Cân-tă-n la mi - nor, Nu te su-pă - ra pe el, E cân-tec de dor.

VI. Solfegiază și intonează cântecul de mai jos. Cântă melodia în dialog cu corul clasei. Respectă nuanțele.

Cucule, pasăre sură

Ioan D. Chirescu

Musical score for 'Cucule, pasăre sură' in 3/4 time. Part 1: *mf* Cu-cu - le pa - să - re su - ră, *p* cuc! *f* Ce tot cânți la noi pe șu - ră, *p* Cu - cu! *f* Cu - cu! Part 2: *mf* Cu - cu - lea - nă lu - go - ja - nă, *p* cuc! *f* cuc!

2.Ori ți-e foame, ori ți-e sete, cuc
Ori ți-e foame, ori ți-e sete, cuc
Ori ți-e dor de codrul verde
Cuculeană lugojană, cuc
Ori ți-e dor de codrul verde
Cuculeană lugojană, cuc.

3.Nu mi-e foame, nici mi-e sete, cuc
Nu mi-e foame, nici mi-e sete, cuc
Ci mi-e dor de codrul verde
Cuculeană lugojană, cuc
Ci mi-e dor de codrul verde
Cuculeană lugojană, cuc.

U₁ Evaluare

I. Colorează 6 cuvinte pe care le-ai întâlnit în această unitate

3 p.

X *	Z	V	G	T	U	U	I
L	V	D	E	R	P	D	P
P	U	L	S	A	Ț	I	E
U	P	T	T	M	N	R	B
L	T	V	O	C	E	I	C
S	B	O	K	G	S	J	S
X	E	C	P	F	Q	O	Z
L	T	A	C	T	A	R	E
J	D	L	M	Q	C	Q	R
T	V	I	Z	R	H	P	W
R	M	Z	A	Z	E	A	E
E	O	Ă	Q	N	V	N	B

II. Bifează Adevărat sau Fals pentru fiecare enunț (după model):

1. Blockflöte este un instrument de percuție.
2. Există vocalize necesare pentru sincronizarea în grup.
3. Măsura de 3 timpi are 2 timpi accentuați.
4. Dirijorul poate conduce atât corul, cât și orchestra.
5. Cuvântul dirijor provine din limba germană.

2 p.

a/f

a/f

a/f

a/f

a/f

III. Argumentează în 20 de fraze/propoziții unul din cei doi termeni (respectă următoarele sarcini: alegerea unui dirijor de cor/de orchestră ca model, descrierea principalelor caracteristici de care ar dispune un dirijor, motivarea alegerii din punct de vedere personal):

3 p.

- dirijor de cor
- dirijor de orchestră.

Punctaj	Item I *	Item II *	Item III
3 p.	6 răspunsuri corecte		3 răspunsuri corecte
2 p.	4 răspunsuri corecte	4 răspunsuri corecte	
1 p.	2 răspunsuri corecte	2 răspunsuri corecte	
Autoevaluare 3 + 2 + 3 + 2 (din oficiu) = 10			

Caută în manualul digital Fișa de observare pentru Unitatea 1.
Completează și adaugă la portofoliu.

Unitatea **2**

Alterații și formule ritmice

Competențe generale și specifice

1. Exprimarea unor idei, sentimente, atitudini, prin interpretarea unor lucrări muzicale

1.1. Interpretarea vocală a unor piese monodice și pe două voci

1.2. Interpretarea unor piese simple instrumentale

2. Operarea cu elemente de scris-citit și limbaj muzical

2.3. Operarea cu diverse formule ritmice

3. Aprecierea lucrărilor muzicale, inclusiv a conținutului lor afectiv, atitudinal și ideatic

3.1. Perceperea unor noțiuni muzicale prin audiție direcționată

3.2. Explorarea relației muzicii cu celelalte arte

Diezul și becarul

Exercițiu de respirație

Imaginează-ți că vrei să faci cel mai mare balon de săpun. La semnul de pregătire a intrării dat de dirijor, inspiră adânc. La semnul de atac, expiră încet, până la semnul de închidere efectuat de dirijor.

Observă și descoperă

1. Cântă după auz melodia de mai jos. Urmărește pe portativ linia melodică. Observă și descoperă semnele grafice scrise în fața notelor. Găsește câte un obiect din școală sau de acasă care seamănă cu cele două semne grafice. Dacă nu le-ai găsit, în manualul digital îți oferim o soluție. Care crezi că este efectul semnelor grafice din fața notelor muzicale?

De-a prinselea

Dimitrie Cuclin

2. Privește imaginea alăturată. Pe clapele pianului sunt notate denumirile notelor muzicale pe care le redau. Pe portativul de deasupra clapelor sunt scrise notele muzicale pe care le reprezintă fiecare clapă. Care crezi că este efectul sonor al semnelor așezate înaintea notelor muzicale?

Descarcă pe telefonul mobil aplicația gratuită *Real Piano*. Observă diferența dintre sunetele alterate și cele nealterate.

Reține

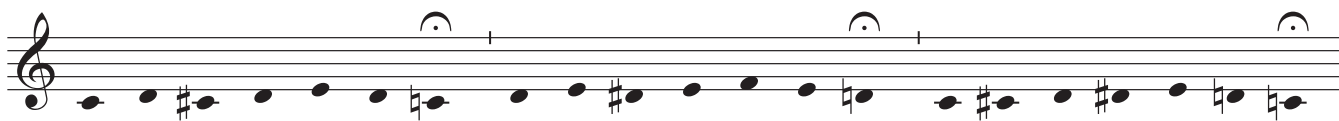
Alterația este semnul grafic care indică modificarea înălțimii sunetelor. Se scrie înaintea notei muzicale a cărei înălțime o modifică, pe linia sau pe spațiul pe care se scrie și nota muzicală respectivă. Alterația are efect până la bara de măsură sau până la apariția unei alte alterații în cadrul aceleiași măsuri.

Diezul este semnul de alterație care urcă înălțimea sunetului cu un semiton.

Becarul este semnul care anulează efectul alterației, aducând sunetul la înălțimea lui naturală.

Aplică!

Intonează împreună cu toți colegii următorul exercițiu melodic, pentru a înțelege care este diferența dintre un sunet natural și unul alterat. Pentru a-ți controla intonația, folosește pianul virtual.

Exersează

Muzică și Geografie

1. Intonează cu solfegiu și cu text cântecul de mai jos. Transcrie cântecul în caiet. Folosește creioane colorate pentru a sublinia fragmentele care seamănă între ele. După ce ai învățat cântecul, dansează împreună cu colegii. Dansul popular *Alunelu'* este răspândit în zona Olteniei. Se dansează în cerc, cu pași mărunți, în tempo rapid.

Alunelu'

folclorul copiilor

1. A - lu - ne - lu', A - lu - ne - lu', Hai la joc!
2. A - lu - ne - lu', A - lu - ne - lu', Sus săl - tați!

Să ne fi - e, să ne fi - e cu no - roc.
Și la stân - ga, Și la dreap - ta, Hai - deți frați.

Ci - ne-n ho - ră o să joa - ce,
Ci - ne n-o ju - ca de - fel _____

Ma - re, ma - re se va fa - ce.
Să ră - mâ - nă mi - ti - tel. _____

2. Analizează care este rolul semnelor de repetiție din fragmentul de mai jos; de câte ori apare diezul în fața notelor muzicale; de câte ori apare becarul în fața notelor muzicale. Tactează măsura de $\frac{2}{4}$. Intonează melodia cu note și cu text. Improvizează mișcări ale corpului care să ajute la transmiterea mesajului muzical.

Fata de păstor

Teodor Teodorescu

Fa - ta de păs - tor o - da - tă, o - i - le - păș - tea. Cu - cul sus pe-o ră - mu - rea,
Iar - bă gra - să, flori fru - moa - se, cu drag cu - le - gea.

ta - re fru - mos glă - su - ia: „Cu - cu, cu - cu, cu - cu, cu - cu” cu - cul tot cân - ta.

2. Fata, stând pe iarbă, către cuc râzând grăi:
„Cucule, să-mi spui tu mie câți ani voi trăi?”
Cucul, sus pe-o ramurea, tare frumos glăsuia.

3. Fata zece-a numărat, cucu-a tot cântat,
Și-apoi suta-numărat, cucu n-a nctat.
Fata l-a amenințat, cucu-n pădure-a zburat.

Refren:

Refren:

Portofoliu

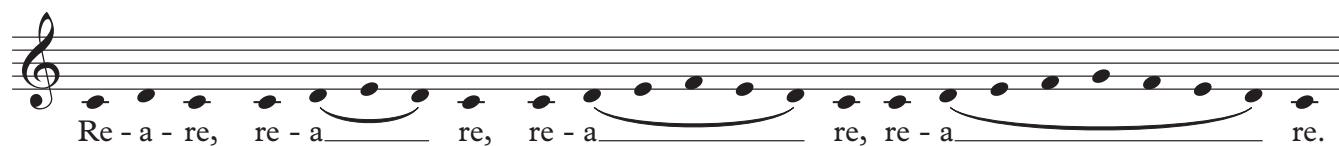
Compune o melodie care să conțină cel puțin doi diezi și doi becar. Înregistrează melodia pe telefonul mobil și prezintă-o colegilor.

Bemolul și becarul

Exercițiu de încălzire a vocii

Intonează următoarea vocaliză, care te va ajuta la pronunțarea corectă a consoanei **r** în cântec. Atenție la semnul de start al cadrului didactic și la intonația corectă a înălțimii sunetelor! Schimbă înălțimea sunetelor în același timp cu colegii.

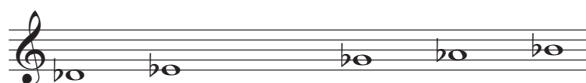

Observă și descoperă

1. Cântă după auz melodia de mai jos. Observă și descoperă semnele grafice care apar în cântec. Care crezi că este efectul lor asupra notelor muzicale în fața cărora se găsesc?

Neghinuță neagră

cântec folcloric

2. Privește imaginea alăturată. Pe clapele pianului sunt notate denumirile notelor muzicale pe care le redau. Pe portativul de deasupra clapelor sunt scrise notele muzicale pe care le reprezintă fiecare clapă. Care crezi că este efectul sonor al semnelor așezate în stânga notelor muzicale?

Reține

Bemolul coboară înălțimea sunetului cu un semiton față de nota naturală.

Becarul anulează efectul bemolului, aducând sunetul la înălțimea lui naturală.

Aplică!

Intonează în grup următorul exercițiu melodic, pentru a înțelege care este diferența dintre un sunet natural și unul alterat. Pentru a-ți controla intonația, folosește pianul virtual.

Muzică și Geografie

Exersează

1. Tactează măsura de trei pătrimi. Solfegiază și intonează cu text cântecul de mai jos. Lucrează în grup: împărțiți clasa în două grupe și intonați cântecul în dialog. Prima grupă va cânta prima parte, iar a doua grupă va intona a doua parte. Audiază în manualul digital un fragment din cântecul interpretat de Maria Tănase.

Moderato

Pe deal pe la Cornățel

cântec folcloric

1. Foa - ie ver - de di - di - țe - li, Pe deal, pe la _____ Cor - nă - țel,
2. Tre - ce do - rul mă - run - țe - li, Cu dra - gos - tea _____ du - pă - el,
Tre - ce do - rul mă - run - țel _____ Cu dra - gos - tea _____ du - pă el.
Ca va - ca du - pă vi - țel _____ Ca o - i - ța _____ du - pă miel.

2. Transcrie următorul portativ în caietul de muzică. Scrie câte un bemol în fața fiecărei note muzicale, după modelul de la început.

Model

3. Tactează măsura de $\frac{4}{4}$. Solfegiază, apoi intonează cu text cântecul de mai jos. Discută împreună cu colegii efectele alterațiilor folosite în cântec.

Foaie verde și-o lalea

cântec popular

Allegro

Foa - ie ver - de și - o la - lea, _____ Ver - de și - o la - lea, Sus în deal și pe vâl - cea, _____
Ver - de și - o la - lea Și mai jos pe - o ră - mu - rea Ver - de și - o la - lea
Cân - tă câ - te - o tur - tu - rea, Ver - de și - o la - lea.

Actorie și Muzică

În afară de exercițiile vocale care ne ajută să intonăm corect sunetele, să respirăm corect, există exerciții vocale care ne ajută să avem o dicție bună atât în timp ce vorbim, cât și în timp ce cântăm. Actorii, la fel ca muzicienii, fac exerciții de dicție. Încearcă și tu un astfel de exercițiu, alcătuit doar din vocale: *Oaia aia e a ei, o iau eu.*

Portofoliu

Compune o melodie care să conțină cel puțin doi bemoli și doi becarei. Înregistrează melodia pe telefon și prezintă-o colegilor.

Sincopa

Exercițiu de respirație

În dialog cu unul dintre colegi, trage aer în piept, apoi încearcă să elimini tot aerul, pronunțând consoana **S** ca și cum i-ai cere colegului tău să facă liniște. În timp ce elimini tot aerul, tacează măsura de $\frac{4}{4}$. Urmărește câte măsuri de $\frac{4}{4}$ trebuie să tacezi până reușești să elimini tot aerul. Cu cât ai nevoie de mai multe măsuri, cu atât e mai bine.

Observă și descoperă!

Dialog ritmico-melodic: împărțiți clasa în două grupe. Cântați melodia și marcați timpii bătând din palme. Apoi intonați cântecul în dialog, exagerând accentele încercuite pe portativ. Analizați ritmul din al doilea și al patrulea

portativ. Rețineți valorile încercuite. Discutați în clasă despre mutarea accentelor din măsurile respective. Cântă melodia la pianul virtual în dialog cu un coleg care va cânta la fluier sau la un alt instrument muzical, respectând tempoul.

Cântecul sincopei

Muzică și text: Lăcrămioara Ana Pauliuc

Grupa A

Ba - te rit - mul cât mai ta - re, Noi for - mu - le în - vă - țăm.
Lea - gă no - te mu - zi - ca - le Ca ac - cen - tul să-l mu - tăm.

Ta, ta, ta, ta, ta, ta - a, ta, ta, ta, Sin - co - pa

Grupa B

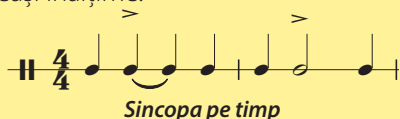
Și noi știm să ba - tem ta - re, As - cul - ta - ți - ne pu - țin
Legi cu no - ta - n - te - ri - oa - ră Ca ac - cen - tul să îl muți.

Ți, ti, ti, ti, ți, ti - i, ti, ti, ti, Sin - co - pa.

Reține

Sincopa este formula ritmică ce se obține prin legarea unei durate accentuate cu durata neaccentuată precedentă și mutarea accentului pe valoarea inițial neaccentuată.

Sincopa pe timp se obține prin legarea unui timp accentuat de timpul neaccentuat precedent de aceeași înălțime.

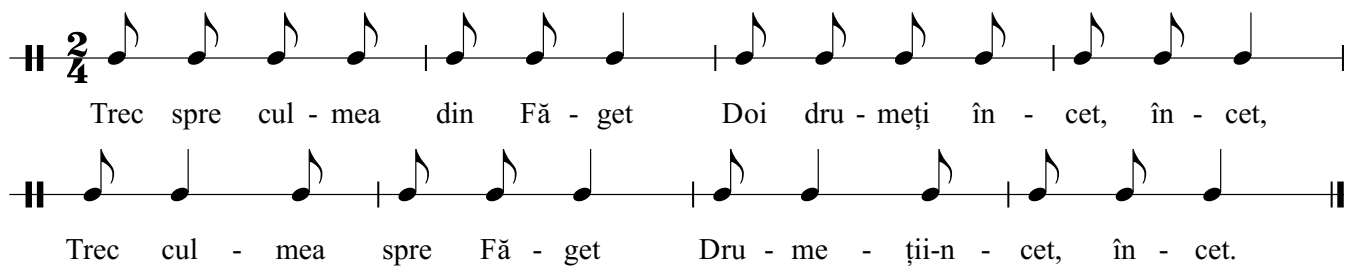

Sincopa pe jumătate de timp se obține prin legarea unei jumătăți de timp accentuate de jumătatea de timp neaccentuată precedentă de aceeași înălțime.

Aplică!

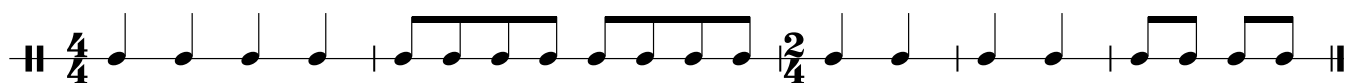
Citește textul de mai jos, respectând ritmul de pe portativ.

Trec spre cul - mea din Fă - get Doi dru - meți în - cet, în - cet,
Trec cul - mea spre Fă - get Dru - me - ții-n - cet, în - cet.

Exersează

1. Citește următorul exercițiu ritmic. Leagă valorile de note de mai jos, astfel încât să obții sincopă. Recitește exercițiul cu ritmul obținut. Explică procedeul prin care ai realizat sincopă.

2. Tactează măsura de $\frac{2}{4}$ și solfegiază cântecul de mai jos. Cântă cu text, respectând ritmul cântecului. Oferă-te să fii solist.

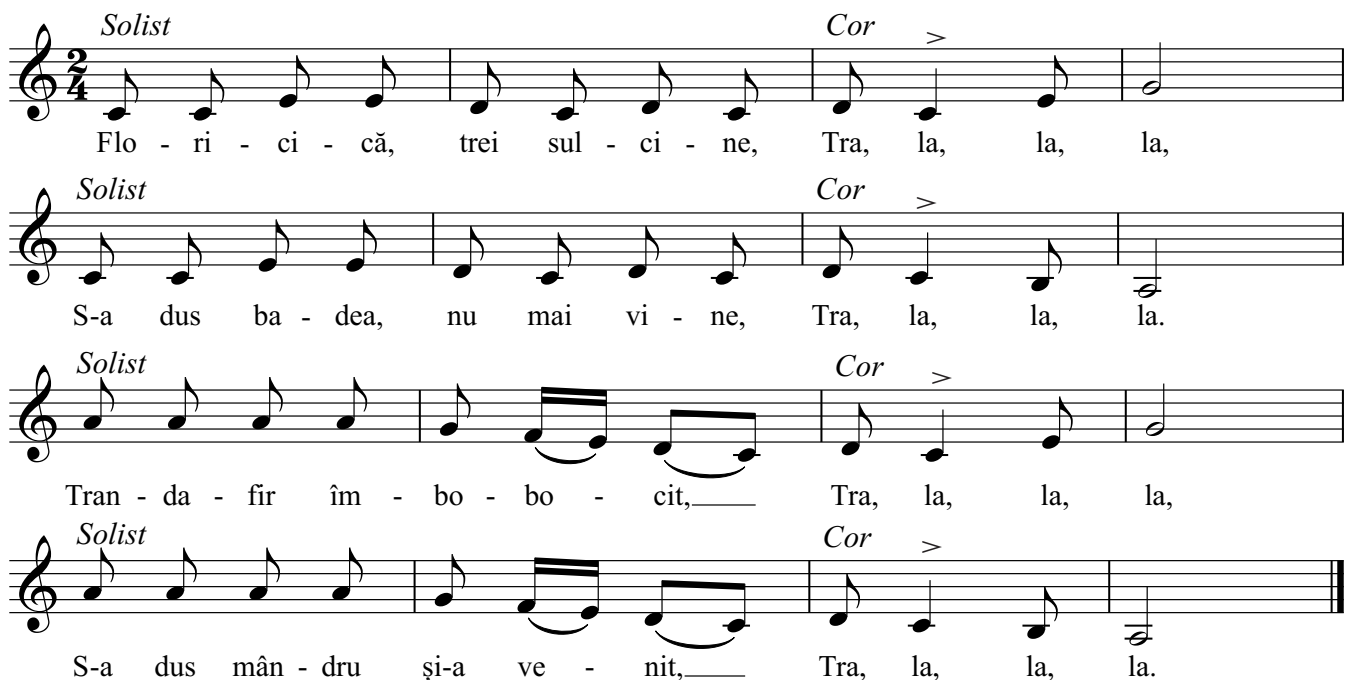
Cântând singur, vei prinde curaj și îți vei dezvolta capacitatea de concentrare, acuratețea intonației și încrederea în tine.

Cântă melodia la pianul virtual.

Floriciță, trei sulcine*

cântec folcloric

Solist Flo - ri - ci - că, trei sul - ci - ne, *Cor* Tra, la, la, la,
Solist S-a dus ba - dea, nu mai vi - ne, *Cor* Tra, la, la, la.
Solist Tran - da - fir îm - bo - bo - cit, *Cor* Tra, la, la, la,
Solist S-a dus mân - dru și-a ve - nit, *Cor* Tra, la, la, la.

Audiție

Audiază online lucrarea corală *Brâul amestecat* de Pretorian Vlaiculescu. Analizează în grup formula ritmică de la început. Urmărește de câte ori se aude ritmul respectiv pe parcursul întregii lucrări. Reascultă lucrarea corală. Cântă și tu fragmentul introductiv, de fiecare dată când îl auzi pe parcursul audiției. Respectă accentele. Tactează măsura de $\frac{2}{4}$ imaginându-ți că ești dirijorul corului.

* sulcină (regionalism folosit în Transilvania și Moldova) = sulfină

Contratimpul

Exercițiu de încălzire a vocii

Intonează în grup vocaliza din portativul alăturat. Urmărește gesturile cadrului didactic. Marchează timpul prin bătăi din palme. Inspiră la fiecare pauză, astfel încât să nu răzești tempoul. Concomitent, atenția trebuie să fie îndreptată și spre emisia sonoră a vocalei o.

 = bătăi din palme

Participă alături de colegii tăi la realizarea următorului joc ritmic. Împărțiți clasa în două grupe. Prima grupă va bate din palme ritmul aflat pe primul portativ, respectând accentele. A doua grupă va bate din palme ritmul de pe al doilea portativ, respectând accentele. Analizați ritmul din măsurile marcate în chenar. Găsiți motivul pentru care la grupa B, în măsurile marcate, toate notele muzicale au accent. Citește exercițiul ritmic obținut.

Grupa A

Grupa B

Reține

Contratimpul este formula ritmică ce se obține prin înlocuirea duratelor accentuate cu pauze și mutarea accentelor pe duratele neaccentuate precedente. Pentru ca o formulă ritmică să fie contratimp, este necesar ca duratele accentuate să fie înlocuite cu pauze, de cel puțin două ori consecutiv.

Contratimpul pe timp se obține prin înlocuirea duratelor accentuate de un timp cu pauze, de cel puțin două ori consecutiv.

Contratimp pe timp

Contratimpul pe jumătate de timp se obține prin înlocuirea duratelor accentuate de jumătate de timp cu pauze și mutarea accentului pe pauza de jumătatea de timp precedentă, de cel puțin două ori consecutiv.

Contratimp pe jumătate de timp

Aplică!

Transcrie următorul exercițiu în caietul de muzică. Înlocuiește cu pauze valorile de note muzicale pentru a obține diverse formule ritmice în care să apară contratimpul. Citește exercițiul ritmic obținut.

Exersează

1. Pădădiile alăturate sunt formate din note muzicale și pauze. Aranjează cât mai multe valori de note muzicale și pauze într-un exercițiu ritmic în măsura de $\frac{4}{4}$ astfel încât să obții cât mai multe formule ritmice cu contratimp.

2. Pentru următorul exercițiu ritmic, se împarte clasa pe două voci. **Vocea I** va citi ritmul de pe primul portativ. **Vocea a II-a** va citi ritmul de pe al doilea portativ. Apoi **vocea I** va citi portativul al doilea și **vocea a II-a** va citi primul portativ.

Vocea I

Timp, timp, timp, timp, timp, timp, timp, timp,

Vocea II

Timp, con - tra - timp, timp, con - tra - timp,

timp, timp, timp, timp, timp, timp, timp, timp.

timp, con - tra - timp, timp, con - tra - timp.

3. Tactează măsura de $\frac{2}{4}$ pentru a păstra pulsația și solfegează cântecul de mai jos. Cântă cu text, respectând ritmul. Analizează cântecul.

Vesel

Zice baciul

cântec folcloric

1. Zi - ce ba - ciul din cim - poi, Tri, li, li, li, li,
2. Zi - ce ba - ciul din cim - poi, Tri, li, li, li, li,

Zi - ce cân - tec pen - tru noi, Tri, li, li, li, li.
Și de u - nul, și de doi, Tri, li, li, li, li.

Știi că ...?

Majoritatea cântecelor folclorice vocale se cântă cu acompaniament instrumental care folosește formule ritmice cu sincopă și contratimp.

Portofoliu

Improvizează un exercițiu ritmic din 8 măsuri de $\frac{4}{4}$. În exercițiu va trebui să apară câte o sincopă pe timp, câte o sincopă pe jumătate de timp, câte un contratimp pe timp și câte un contratimp pe jumătate de timp.

Anacruza

Muzică și Istorie

Observă și descoperă

Intonează după auz cântecul istoric de mai jos. Tactează măsura de $\frac{4}{4}$ și observă în ce moment al măsurii începe cântecul.

Maestoso

Trompetele răsună

Gavriil Musicescu

Trom - pe - te - le ră - su - nă Prin munți și prin căm - pii, Ro -
 mâ - nii toți se-a - du - nă cu su - te - le de mii. Un glas pe toți îi
 chea - mă, E gla - sul nea - târ - nă - rii, Ei tea - mă n-au de
 ni - meni; Tră - ias - că oas - tea ță - rii! Trom - pe - te - le ră - su - nă prin
 munți și prin căm - pii, Ro - mâ - nii toți se-a - du - nă cu su - te - le de mii... Un
 dor pe toți îi poar - tă Să-și va - dă iar mo - și - a U - ni - tă, ma - re,
 mân - dră: Tră - ias - că Ro - mâ - ni - a! Tră - ias - că, tră - ias - că, tră -
 ias - că Ro - mâ , - ni U - ni - tă, ma - re,
 ma - re, mân - dră, Tră - ias - că Ro - mâ - ni - a!

Reține

Anacruza reprezintă sunetul sau grupul de sunete care pregătesc apariția timpului accentuat. **Anacruza** poate apărea la începutul cântecului sau la început de frază muzicală. Timpul accentuat se numește **cruză**, iar sunetele imediat următoare se numesc **metacruză**, acestea având rolul de a detensiona melodia după momentul accentuat.

Anacruza poate fi pe timp, pe parte de timp sau formulă anacruzică. Aceasta este alcătuită din mai multe sunete.

Anacruza pe timp

Anacruza pe parte de timp

Termenul provine din limba greacă:

Kruzis = atac, lovire**Anakruzis** = înainte de lovire

Cruza

Anacruza Metacruza